

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 172/07-37

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 16. januára 2008 v senáte zloženom z predsedu Sergeja Kohuta a zo sudcov Ľudmily Gajdošíkovej a Juraja Horvátha o sťažnosti M. E., K., zastúpeného advokátom JUDr. J. Č., K., vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 20 C 176/1999 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo M. E. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 20 C 176/1999 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 20 C 176/1999 p r i k a z u j e konať vo veci bez zbytočných prietáhov.

3. M. E. priznáva finančné zadost'učinenie v sume 40 000 Sk (slovom štyridsaťtisíc slovenských korún), ktoré je Okresný súd Košice I p o v i n n ý vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. M. E. priznáva náhradu trov právneho zastúpenia v sume 9 444 Sk (slovom deväťtisícštyristoštyridsaťštyri slovenských korún), ktorú je Okresný súd Košice I p o v i n n ý vyplatiť na účet jeho advokáta JUDr. J. Č., K., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením zo 4. septembra 2007 č. k. II. ÚS 172/07-19 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť M. E., K. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Košice I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 20 C 176/1999.

Z obsahu sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že v konaní vedenom pod sp. zn. 20 C 176/1999 sa žalobou podanou okresnému súdu 23. februára 1999 sťažovateľ (pôvodne ako žalobca v 8. rade, v súčasnosti v procesnom postavení žalobcu v 10. rade) spolu s ďalšími žalobcami domáhal vyrovnania dedičských podielov z dedičstva po poručiťke M. B. (ďalej len „poručiťka“). Podľa tvrdení sťažovateľa okresný súd koná v jeho veci neefektívne, so zbytočnými a neodôvodnenými priet'ahmi, čím sa predlžuje stav jeho právnej neistoty a odd'ahuje sa právoplatné skončenie sporu.

Sťažovateľ v sťažnosti okrem iného uviedol: „*Chcem zdôrazniť neobyčajne zdĺhavý priebeh a celkovú dĺžku napadnutého konania, ktoré trvá (od 23. februára 1999) bez právneho rozhodnutia viac ako 8 rokov a 4 mesiace.*“

Vzhľadom na uvedené sťažovateľ žiadal, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie rozhodol týmto nálezom:

„1) *Základné právo M. E. na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 20 C 176/1999 porušené bolo.*

2) *Okresnému súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 20 C 176/1999 prikazuje konať vo veci bez zbytočných prietahov.*

3) *M. E. priznáva primerané finančné zadostučinenie v sume 60.000.- Sk (...), ktoré je mu Okresný súd Košice I povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.*

4) *M. E. priznáva úhradu trov právneho zastúpenia (...) v sume 9.444.- Sk (...), ktorú mu je Okresný súd Košice I povinný vyplatiť advokátovi JUDr. J. Č. (...) na jeho účet (...) do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu.*“

2. Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci písomne vyjadrili obaja účastníci konania: za okresný súd jeho predseda listom sp. zn. Spr 2347/06 z 2. októbra 2007 a právny zástupca sťažovateľa stanoviskom k uvedenému vyjadreniu okresného súdu listom z 23. októbra 2007.

2.1 Predseda okresného súdu vo svojom vyjadrení uviedol:

„*Predmetom konania pred Okresným súdom Košice I je žaloba o vyplatenie zákonných podielov z vyplatených kúpnych cien, ktoré boli žalovaným vyplatené potom, čo zdedili v celosti nehnuteľnosti po neb. M. E., ktorý je ich právnym predchodcom.*

Vzhľadom na skutočnosť, že v konaní na strane žalobcov i žalovaných vystupuje viac subjektov, z ktorých v priebehu konania niektorí zomreli a bolo potrebné zisťovať okruh ich dedičov a tiež z dôvodu, že pre rozhodnutie vo veci bolo potrebné zabezpečiť množstvo listinných dokladov, považujem predmetné konanie po vecnej stránke za zložitejšie. (...)

Po právnej stránke vec nie je zvlášť náročná. Pri hodnotení faktickej zložitosti veci sa predmetná vec javí ako zvlášť náročná, a to najmä vo vzťahu k zabezpečovaniu relevantných listinných dôkazov a určení okruhu účastníkov konania. Procesné aktivity žalobcov a v niektorých prípadoch aj ich neprítomnosť na pojednávaniach majú taktiež vplyv na dĺžku konania.

Súhlasím, aby Ústavný súd SR prejednal sťažnosť bez nariadenia ústneho pojednávania.“

2.2 Právny zástupca sťažovateľa vo svojom stanovisku k vyjadreniu okresného súdu uviedol:

«Nesúhlasím s tou pasážou vyjadrenia okresného súdu, kde uvádza, že predmetné konanie považuje po vecnej stránke za „zložitejšie,.. (...) Je pravdou, že v konaní na oboch sporových stranách vystupuje viacero subjektov (avšak toto nie je zriedkavosťou). Hoci podľa môjho názoru nemajú vyššie uvedené skutočnosti a tvrdenia okresného súdu vo vzťahu k základnej otázke, či okresný súd porušil v napádanom konaní právo sťažovateľa na konanie bez zbytočných prietahov dostatočnú relevanciu, musím na nich reagovať, nesúhlasím s nimi, pretože skutočnosti uvedené okresným súdom sú podľa môjho názoru zavádzajúce a účelové.

Z pôvodných žalobcov v priebehu konania, 7. decembra 2001 zomrel žalobca v 7. rade J. E. Okresný súd už 20. februára 2002 vyzval právnu zástupkyňu žalobcov, aby oznámila súdu okruh dedičov po zomrelom.

Táto podaním doručeným okresnému súdu 1. marca 2002 navrhla, aby do konania podľa § 92 O. s. p. vstúpili dedičky, právne nástupkyne po zomrelom, pozostalá manželka a dve dcéry, v súčasnosti žalobkyne v 7., 8. a 9. rade. Okrem toho okresný súd vyzval 15. mája 2002 dedičstvo prejednávajúceho notára JUDr. S. na oznámenie sp. zn. a okruhu dedičov po neb. J. E. Požadované údaje poslal notár okresnému súdu bezodkladne. Napokon, v rámci „Podania a upresnenia žalobného petitu“, doručenom okresnému súdu

11. decembra 2002 ešte právna zástupkyňa žalobcov oznámila súdu, že po zomrelom žalobcovi v 2. rade J. F. na základe dohody dedičov vstupuje do konania dedička K. F. a ďalej, že po zomrelom žalobcovi v 7. rade J. E. vstupujú do konania jeho právni nástupcovia, dedičia - dve deti a pozostalá manželka. Zároveň uviedla spisovú značku 40 D 1435/01, Dnot 30/02, pod ktorou sa dedičstvo prejednávalo.

V priebehu konania, 11. augusta 2002, zomrel aj žalobca v 2. rade J. F. Najbližšie konaného pojednávania, 24. marca 2003 sa zúčastnila aj dedička, právna nástupkyňa po zomrelom K. F., v súčasnosti vystupujúca v konaní ako žalobkyňa v 2. rade. Na pojednávaní 27. mája 2003 táto predložila okresnému súdu „Podanie dedičov po neb. J. F.“ zo dňa 23. apríla 2003 a upresnenie rozsahu dedičstva zo dňa 23. apríla 2003. Na podaniach bola uvedená sp. zn. 19 D 436/2002, Dnot 225/2002, pod ktorou súdom poverená notárka JUDr. D. prejednávala dedičstvo po neb. J. F.

Obdobný, ťažkosti okresnému súdu nespôsobujúci priebeh bol so zisťovaním okruhu dedičov po zomrelom žalovanom v 5. rade M. F. Som toho názoru, že z uvedeného je zrejmé, že smrť pôvodných žalobcov v 2. a 7. rade a žalovaného v 5. rade v priebehu konania a okresným súdom zisťovanie okruhu ich dedičov nespôsobil, že prejednávaná vec po vecnej, faktickej stránke sa stala v dôsledku toho zložitejšou, ani nepredĺžila v podstatnej miere celkovú dĺžku konania. Dedičia sa dostavili na najbližšie súdne pojednávania, okruh dedičov bol okresnému súdu v bežnej dobe, lehote známy, títo sa nezdržovali na neznámom mieste a pod. Preto vyjadrenie okresného súdu v tejto časti podľa môjho názoru ako relevantné neobstojí. Dedičia po pôvodných žalobcoch, zomrelých v priebehu konania poskytlí okresnému súdu požadovanú plnú súčinnosť v tomto smere. (...)

Konanie, ktoré od podania žaloby trvá takmer 9 rokov a do dnešného dňa nie je právoplatne skončené a v priebehu tohto obdobia konania sa prejavovali ničím neodôvodnené zbytočné prietahy v konaní, spočívajúce v málo plynulej, pomalej, nedostatočnej a neefektívnej činnosti okresného súdu, (...) nemožno ospravedlniť iba zmenou zákonných sudcov. Navyše, argument o vybavovaní vecí viacerými sudcami je administratívnej povahy a nemôžem ho akceptovať ako dôvod nerešpektovania kritéria „primeranej lehoty“, či zbytočných prietahov v konaní, zapríčinených okresným súdom. (...)

(...) netrvám na tom, aby ústavný súd konal vo veci samej č. k. II. ÚS 172/07-19 na verejnom ústnom pojednávaní a súhlasím s tým, aby ústavný súd upustil od ústneho pojednávania v tejto veci.»

3. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru. Jej prerokovanie na ústnom pojednávaní – vzhľadom na povahu predmetu posúdenia, ktorá je určená povahou tohto základného práva – ústavný súd nepovažuje ani za vhodný, ani za nevyhnutný procesný prostriedok na zistenie skutočností potrebných na meritórne rozhodnutie vo veci, t. j. rozhodnutie o tom, či namietaným postupom súdu bolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov (I. ÚS 40/02, I. ÚS 41/03, I. ÚS 65/04).

II.

Zo sťažnosti, z jej príloh, z vyjadrení účastníkov konania a z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil nasledovný priebeh a stav konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. 20 C 176/1999:

- 23. február 1999 – sťažovateľ a spol. sa žalobou podanou okresnému súdu proti žalovaným domáhali rozhodnutia, že kúpna cena z predaja nehnuteľností patrí do dedičstva po poručiťke,

- 17. marec 1999 – okresný súd vyzval žalovaných, aby sa vyjadrili k žalobe, a vyžiadal si pripojiť dedičské spisy po právnych predchodcoch účastníkov konania (žalovaní sa vyjadrili k žalobe 30. marca 1999),

- 21. apríl 1999 – okresný súd nariadil pojednávanie na 6. júl 1999, ktoré na žiadosť žalovaných a so súhlasom právnej zástupkyne sťažovateľa a spol. odročil na neurčito s tým,

že účastníkom konania uložil v lehote 30 dní oznámiť, či došlo k uzavretiu mimosúdnej dohody,

- 6. september 1999 – okresný súd vyzval právne zástupkyne obidvoch sporových strán, aby oznámili výsledok mimosúdnej dohody. Dňa 9. septembra 1999 právna zástupkyňa žalovaných a 21. októbra 1999 právna zástupkyňa sťažovateľa a spol. oznámila okresnému súdu, že nedošlo k mimosúdnej dohode,

- 7. december 1999 – pojednávanie, na ktorom sťažovateľ a spol. žiadali, aby okresný súd vyžiadal od katastrálneho úradu všetky kúpne zmluvy, ktorými žalovaní odpredali sporné nehnuteľností, bolo odročené na neurčito s tým, že právnej zástupkyne sťažovateľa a spol. bolo uložené oznámiť čísla parciel, ktorých sa týkala kúpnopredajná zmluva medzi žalovanými ako predávajúcim a S., s. r. o., B., ako kupujúcim, ktorú mali uzatvoriť u komerčnej právničky JUDr. S. (ďalej len „komerčná právnička“),

- 12. január 2000 – okresný súd vyzval komerčnú právničku, aby zaslala kópiu kúpnej zmluvy o odpredaji nehnuteľností, ktorú uzavreli žalovaní a S., s. r. o., B., a súčasne právnu zástupkyňu sťažovateľa a spol. vyzval, aby oznámila čísla parciel, ktoré mali žalovaní odpredať (kúpna zmluva z 9. júla 1999 zaslaná okresnému súdu 26. januára 2000),

- 14. február 2000 – právna zástupkyňa sťažovateľa a spol. oznámila požadované čísla parciel, ktoré boli predmetom predaja, a oznámila kupujúcich,

- 14. marec 2000 – okresný súd žiadal príslušný katastrálny úrad o zaslanie LV 4923 a kópií zmlúv, ktorými žalovaní odpredali spoluvlastnícke podiely na nehnuteľnostiach zapísaných na tomto LV kupujúcemu – I., a. s., K.,

- 11. apríl 2000 – okresnému súdu boli doručené od katastrálneho úradu vyžiadané listiny,

- 24. máj 2000 – okresný súd vyzval právnu zástupkyňu sťažovateľa a spol., aby špecifikovala žalobný návrh, a 17. júla 2000 ju opätovne vyzval v zmysle výzvy z 24. mája 2000,

- 24. august 2000 – právna zástupkyňa sťažovateľa a spol. žiadala, aby okresný súd vyžiadal od katastrálneho úradu kópie kúpnych zmlúv, ktorými žalovaní odpredávali ďalšie v podaní označené nehnuteľnosti,

- 30. august 2000 – okresný súd žiadal od katastrálneho úradu kópie kúpnych zmlúv uzavretých medzi žalovanými ako predávajúcimi a I., a. s., K., ako kupujúcim,

- 19. september 2000 – právna zástupkyňa sťažovateľa a spol. žiadala, aby okresný súd pripustil rozšírenie žaloby proti ďalším dvom dedičom po M. E. (5. M. F. a 6. A. F.), aby vyžiadal od katastrálneho úradu všetky zmluvy, ktorými žalovaní (aj v 5. a 6. rade) odpredali sporné nehnuteľnosti, a upresnila žalobný petit vyčíslením súm, ktoré mali jednotliví žalovaní zaplatiť jednotlivo sťažovateľovi a spol.,
- 7. február 2001 – okresný súd nariadil pojednávanie na 2. apríl 2001,
- 14. február 2001 – právna zástupkyňa žalovaných sa vyjadrila k sporu a navrhla žalobu zamietnuť,
- 2. apríl 2001 – po vypočutí prítomných účastníkov konania bolo pojednávanie odročené na neurčito s tým, že právnej zástupkyne sťažovateľa a spol. bola uložená povinnosť oznámiť všetky nehnuteľnosti, ktoré žalovaní predali,
- 14. máj 2001 – právna zástupkyňa sťažovateľa a spol. upresnila, ktoré kúpne zmluvy uzavreté žalovanými ako predávajúcimi má okresný súd vyžiadať od katastrálneho úradu aj od žalovaných (okresný súd 16. mája 2001 vyžiadal od katastrálneho úradu kúpne zmluvy),
- 24. máj 2001 – okresnému súdu bola od katastrálneho úradu doručená jedna z vyžiadanych kúpnych zmlúv a 30. mája 2001 bolo katastrálnym úradom oznámené, že na LV uvedeným okresným súdom je vedená iná parcela,
- 26. september 2001 – okresný súd nariadil pojednávanie na 12. november 2001, na ktorom po vypočutí prítomných žalovaných, uznesením pripustil rozšírenie okruhu žalovaných o žalovaných v 5. a 6. rade v zmysle návrhu sťažovateľa a spol. z 19. septembra 2000, následne bolo pojednávanie odročené na 11. december 2001 s tým, že právnej zástupkyne sťažovateľa a spol. bola uložená povinnosť, aby špecifikovala žalobný návrh na vydanie medzitýmneho rozsudku,
- 3. december 2001 – právna zástupkyňa sťažovateľa a spol. zaslala upravený žalobný petit na vyhlásenie medzitýmneho rozsudku,
- 11. december 2001 – po oznámení právnej zástupkyne sťažovateľa a spol., že zomrel žalobca v 7. rade, bolo pojednávanie odročené na neurčito s tým, že právna zástupkyňa sťažovateľa a spol. písomne upresní okruh dedičov po žalobcovi v 7. rade,
- 20. február 2002 – okresný súd vyzval právnu zástupkyňu sťažovateľa a spol., aby oznámila účastníkov, ktorí vstupujú do konania namiesto žalobcu v 7. rade,

- 1. marec 2002 - právna zástupkyňa sťažovateľa a spol. oznámila dedičov po žalobcovi v 7. rade,
- 20. marec 2002 – okresný súd nariadil pojednávanie na 14. máj 2002, ktoré bolo odročené na 24. jún 2002 za účelom vyžiadania správy od súdneho komisára o stave dedičského konania po žalobcovi v 7. rade (15. mája 2002 okresný súd žiadal súdneho komisára, aby oznámil v akom štádiu je prerokovanie dedičstva po zomrelom žalobcovi v 7. rade a aby oznámil dedičov),
- 17. máj 2002 – súdny komisár oznámil okruh dedičov po zomrelom žalobcovi v 7. rade s tým, že si žalovanú pohľadávku uplatnili aj v dedičskom konaní,
- 13. jún 2002 – právna zástupkyňa sťažovateľa a spol. sa vyjadrila k sporu,
- 24. jún 2002 – pojednávanie bolo odročené na neurčito a právna zástupkyňa žalovaných zaviazala predložiť všetky dosiaľ uzatvorené kúpnopredajné zmluvy vo veci odpredaja nehnuteľností z dedičstva poručiťky,
- 21. august 2002 – okresný súd vyzval žalovaných, aby predložili všetky dosiaľ uzavreté kúpne zmluvy vo veci odpredaja nehnuteľností z dedičstva poručiťky (žalovaní zaslali okresnému súdu kúpne zmluvy 16. septembra 2002),
- 10. október 2002 – okresný súd vyzval právnu zástupkyňu sťažovateľa a spol., aby vyčíslila požadované nároky na podklade kúpnych zmlúv,
- 11. december 2002 – právna zástupkyňa sťažovateľa a spol. oznámila úmrtie žalobcu v 2. rade s tým, že na základe dohody dedičov vstupuje do konania jeho dcéra K. F., a súčasne upresnila žalobný petit týkajúci sa presnej výšky žalovaných nárokov u každého žalobcu (vrátane sťažovateľa) zvlášť,
- 21. január 2003 – okresný súd nariadil pojednávanie na 24. marec 2003,
- 24. január 2003 – okresný súd vyzval právnu zástupkyňu sťažovateľa a spol., aby výšku uplatnených nárokov vyčíslila zvlášť u každého žalobcu po odpočítaní zaplateného súdneho poplatku, ktorý mal každý žalobca zaplatiť z výšky uplatneného podielu,
- 24. marec 2003 – po vypočutí žalovaného v 5. rade bolo pojednávanie odročené na 27. máj 2003 s tým, že právna zástupkyňa sťažovateľa a spol. predloží písomný návrh, že namiesto žalobcu v 2. rade vstupujú do konania jeho dedičia, a upraví žalobný petit; pojednávanie bolo odročené na neurčito s tým, že právny zástupca sťažovateľa a spol. zaujme stanovisko

k vyjadreniu žalovaných z 26. mája 2003 a upresní návrh na vydanie medzitýmneho rozsudku,

- 3. júl 2003 – právny zástupca sťažovateľa a spol. zaslal vyjadrenie k stanovisku žalovaných a upresnenie návrhu na vyhlásenie medzitýmneho rozsudku,

- 24. september 2003 – okresný súd nariadil pojednávanie na 4. november 2003, na ktorom vyhlásil medzitýmny rozsudok, ktorým rozhodol, že žalobný nárok týkajúci sa právneho základu je opodstatnený v plnom rozsahu s tým, že o konkrétnej výške uplatnených nárokov rozhodne konečným rozsudkom,

- 8. január 2004 – žalovaní v 1. – 4. rade sa odvolali proti medzitýmnemu rozsudku,

- 15. január 2004 – spis bol predložený Krajskému súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“), ktorý 15. októbra 2004 uznesením č. k. 17 Co 16/04-215 z dôvodov procesných pochybení zrušil medzitýmny rozsudok okresného súdu a vrátil mu vec na ďalšie konanie a rozhodnutie (spis bol okresnému súdu vrátený 16. novembra 2004),

- 9. august 2005 – okresný súd uznesením č. k. 20 C 176/99-230 rozhodol o pripustení zmeny žaloby v zmysle úpravy petitu doručenej okresnému súdu 11. decembra 2002,

- 2. máj 2006 – okresný súd nariadil pojednávanie na 9. jún 2006, ktoré bolo odročené na neurčito s tým, že právny zástupca sťažovateľa a spol. upresní žalobný petit z 3. decembra 2002,

- 21. august 2006 – právny zástupca sťažovateľa a spol. upresnil žalobný petit v zmysle povinnosti uloženej mu na poslednom pojednávaní,

- 29. september 2006 – okresný súd nariadil pojednávanie na 10. november 2006, ktoré bolo po vypočutí právnych zástupcov oboch sporových strán odročené na 5. február 2007,

- 2. február 2007 – právny zástupca sťažovateľa a spol. predložil okresnému súdu čestné vyhlásenia sťažovateľa a spol. o tom, kedy sa dozvedeli o scudzení sporných nehnuteľností žalovanými,

- 5. február 2007 – okresný súd na pojednávaní oboznámil prítomných právnych zástupcov obidvoch sporových strán s dôkazmi vykonanými v rámci prípravy pojednávania a pojednávanie odročil na 5. marec 2007,

- 1. marec 2007 – žalovaní sa vyjadrili k sporu a predložili kúpne zmluvy, na základe ktorých scudzili sporné nehnuteľnosti,

- 5. marec 2007 - okresný súd na pojednávaní oboznámil prítomných právnych zástupcov obidvoch sporových strán s dôkazmi vykonanými v rámci prípravy pojednávania a odročil pojednávanie na 30. apríl 2007 s tým, že okresný súd vyžiada od katastrálneho úradu kúpne zmluvy, ktorými bola scudzená jedna zo sporných parciel (LV 12178),
- 10. apríl 2007 – katastrálny úrad zaslal okresnému súdu požadované listiny,
- 16. máj 2007 – pojednávanie, na ktorom okresný súd oboznámil prítomných účastníkov s listinnými dôkazmi predloženými katastrálnym úradom a za účelom vyšpecifikovania zákonných podielov sťažovateľa a spol. na kúpnych cenách v jednotlivých kúpnych zmluvách, okresný súd na žiadosť právneho zástupcu sťažovateľa a spol. odročil na 13. jún 2007, ktoré 6. júna 2007 právny zástupca sťažovateľa spol. žiadal z dôvodu jeho hospitalizácie odročiť na neurčito,
- 8. október 2007 – okresný súd nariadil pojednávanie na 28. november 2007,
- 14. november 2007 – právny zástupca žalovaných sa ospravedlnil z neúčasti na nariadenom pojednávaní z dôvodu jeho pobytu mimo Slovenskej republiky a žiadal pojednávanie odročiť (odročené na 11. január 2008),
- 19. november 2007 – právny zástupca sťažovateľa a spol. predložil okresnému súdu vyjadrenie k sporu,
- 11. január 2008 – okresný súd na žiadosť právneho zástupcu sťažovateľa a spol. odročil pojednávanie na 3. marec 2008 za účelom upresnenia súm, ktorých vyplatenie požadoval sťažovateľ a spol. od žalovaných.

III.

Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva

alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná.

Ústavný súd si pri výklade práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, I. ÚS 65/04, I. ÚS 182/06).

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo inom štátnom orgáne sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstráni. K odstráneniu stavu právnej neistoty dochádza spravidla až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu. Priznanie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zakladá povinnosť súdu aj sudcu na organizovanie práce tak, aby sa toto právo objektívne realizovalo (II. ÚS 21/01, I. ÚS 251/05).

Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 20 C 176/1999 o žalobe sťažovateľa a spol. o vyplatenie

dedičských podielov došlo k porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručené v čl. 48 ods. 2 ústavy a právo zaručené v čl. 6 ods. 1 dohovoru, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka konania a postup súdu (I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou ESLP ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02, I. ÚS 79/05). Podľa rovnakých kritérií ústavný súd postupoval aj v danom prípade.

1. Pokiaľ ide o kritérium zložitosti veci, ústavný súd konštatuje, že rozhodovanie v danej veci môže predstavovať určitý stupeň zložitosti súvisiaci napr. s úmrtím účastníkov konania. Doterajší neobyčajne zdĺhavý priebeh napadnutého konania (takmer 9 rokov) však ústavný súd nemôže pripísať len na vrub faktickej zložitosti prerokovávanej veci.

2. Pokiaľ ide o správanie sťažovateľa ako účastníka konania (v konaní pred okresným súdom v procesnom postavení jedného zo žalobcov) ústavný súd v jeho správaní nezistil žiadne také skutočnosti, ktoré by podstatným spôsobom prispeli k predĺženiu konania. Sťažovateľ spolu s ostatnými žalobcami bol v konaní zastúpený kvalifikovaným právnym zástupcom, ktorý sa aktívne spolupodieľal na objasňovaní skutkového stavu, navrhoval a v rámci svojich možností predkladal okresnému súdu jemu dostupné listinné dôkazy (sťažovateľ a spol. neboli účastníkmi kúpnopredajných zmlúv, v dôsledku čoho ich nemali k dispozícii). Viacnásobné zmeny žalobného petitu rovnako nemožno podľa názoru ústavného súdu pripočítať na ťarchu sťažovateľa, pretože týmito zmenami jednak iba reagoval na aktuálny vývoj procesnej situácie (žalovaní predávali sporné nehnuteľnosti aj v priebehu konania, a tým sa menila výška žalovanej sumy) a napokon táto skutočnosť ani nemohla mať reálny vplyv na dĺžku konania, pretože okresný súd opomenul pred

vyhlásením rozsudku rozhodnúť o pripustení zmeny žalobného petitu (pozri bod 3) a učinil tak až na základe upozornenia krajského súdu uznesením z 9. augusta 2005.

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu a v tejto súvislosti konštatuje, že okresný súd v predmetnej veci nevykazoval relevantnú procesnú aktivitu v období

- od 11. apríla 2000 – do 30. augusta 2000, t. j. viac ako 4 mesiace, pričom v tomto období okresný súd iba urgoval splnenie výzvy, na ktorú už mal v spise odpoveď, a bez konkretizácie svojej požiadavky vyzýval právnu zástupkyňu sťažovateľa a spol., aby upravila žalobu, pričom napokon na splnení tejto výzvy ani netrval;
- od 30. augusta 2000 – do 7. februára 2001, t. j. viac ako 5 mesiacov;
- od 16. novembra 2004 – do 9. augusta 2005, t. j. viac ako 8 mesiacov;
- od 9. augusta 2005 – do 2. mája 2006, t. j. viac ako 8 mesiacov.

Celková doba zbytočných prietáhov spôsobených okresným súdom je tak podľa zistenia ústavného súdu viac ako 2 roky, pričom konanie na okresnom súde trvá takmer 9 rokov.

Ústavný súd poznamenáva, že dobu, počas ktorej sa spis z dôvodu odvolacieho konania nachádzal na krajskom súde a ktorej dĺžku, resp. trvanie nemohol okresný súd ovplyvniť, nemožno z objektívnych dôvodov pripočítať na jeho ťarchu.

V súvislosti s otázkou opakovanej zmeny zákonného sudcu vybavujúceho predmetnú vec ústavný súd poznamenáva, že problémy s personálnym obsadením všeobecného súdu a nadmerné množstvo vecí, v ktorých sa musí zabezpečiť súdne konanie, by mohlo len dočasne ospravedlniť vzniknuté prietahy, a to len v tom prípade, ak sa za tým účelom prijali včas adekvátne opatrenia. Ústava v čl. 48 ods. 2 zaväzuje predovšetkým súdy ako garantov spravodlivosti, aby prijali príslušné opatrenia umožňujúce prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov, a tým vykonanie spravodlivosti v primeranej lehote. Z vyjadrenia predsedu okresného súdu nevyplýva prijatie účinných opatrení.

Vzhľadom na všetky uvedené dôvody ústavný súd hodnotí postup okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 20 C 176/1999 ako porušenie základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru, tak ako to je uvedené v bode 1 výroku tohto nálezu.

4. V nadväznosti na tento výrok a v záujme efektívnosti poskytnutej ochrany sťažovateľovi ústavný súd v bode 2 výroku tohto rozhodnutia prikázal okresnému súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a podľa § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde konať vo veci bez zbytočných prietáhov.

5. Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie.

Sťažovateľ sa domáhal priznania primeraného finančného zadosťučinenia v sume 60 000 Sk. Túto požiadavku zdôvodnil svojou pretrvávajúcou právnou neistotou, pričom poukázal aj na to, že *„nemožno od občana v právnom štáte, ktorým Slovenská republika podľa ústavy jednoznačne je, dosť dobre spravodlivo žiadať, aby ako účastník súdneho konania čakal na jeho právoplatné skončenie a výsledok súdneho sporu 8 rokov“*.

Vzhľadom na okolnosti danej veci ústavný súd dospel k názoru, že len konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru nie je pre sťažovateľa dostatočným zadosťučinením. Ústavný súd preto uznal za odôvodnené priznať sťažovateľovi aj finančné zadosťučinenie podľa citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde, ktoré podľa zásad spravodlivosti, najmä s prihliadnutím na neodôvodnenú nečinnosť okresného súdu, ako i celkovú dĺžku konania, považuje za primerané priznať v sume 40 000 Sk, tak ako to je uvedené v bode 3 výroku tohto rozhodnutia.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadost'učinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil (v danom prípade okresný súd), je povinný ho vyplatiť s'ťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti nálezu ústavného súdu.

6. Ústavný súd priznal s'ťažovateľovi (§ 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde) náhradu trov konania z dôvodu jeho právneho zastúpenia.

Pri výpočte trov právneho zastúpenia ústavný súd vychádzal z ustanovení § 1 ods. 3, § 11 ods. 2 a § 14 ods. 1 písm. a), c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov. Základná sadzba odmeny za jeden úkon právnej služby uskutočnený v roku 2007 je 2 970 Sk a hodnota režijného paušálu je 178 Sk.

S poukazom na výsledok konania ústavný súd priznal s'ťažovateľovi nárok na úhradu trov konania za tri úkony právnej služby uskutočnený v roku 2007 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie ústavnému súdu a vyjadrenie k stanovisku okresného súdu) v sume 9 444 Sk vrátane režijného paušálu, ako to je uvedené v bode 4 výroku tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. januára 2008